

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemati modelje in prazniki.

Inserati: do 9 petti vrst á 4 K, od 20—15 petti vrst á 6 K, večji inserati petti vrstá 8 K; notice, poslano, izjave, reklame, preklici petti vrstá 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K.

Popust le pri naročilih od 11 objav naprej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znakma za odgovor.

Upravnishtvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafleova ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafleova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema in podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrata.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

V inozemstvu 65 par = K 2·60.

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

	D	celoletno	celoletno	D	186—
polletno	45—	polletno	78—		
3 mesečno	22·50	3 mesečno	39—		
1	7·50	1	13—		

Pri morebitnem povisjanju se ima daljša naročna doplača.

Novi naročniki naj pošljajo v prvih naročnino vedno po nakazni.

Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Karel Zak, Praha:

V moderni letu.

Štiri leta in tri meseca je trajala svetovna vojna, a od njene konca do današnjega dne so potekla tri leta in dva meseca. Preje se je splošno proglašalo kot veljavno pravilo, da je treba vojno leta šteti dvojno. Toda prejšnje vojne so bile krajše in neprimereno manj krvave, kakor svetovna vojna; zato bi leta te vojne morali šteti vsaj desetkratno, ako ne dvajsetkratno. Imejmo to matematično nepravno v mislih, uvažujmo to vselej pri vsaki priliki, kadarkoli obžalujemo, da se gospodarski in socijalno-politični odnosi ne zboljšajo s tako hitrostjo kakor bi si želeli.

Ljudje so nesrečljivi. Hoteli bi, da bi bilo že vse tako, kakor je bilo pred vojno. Toda tudi pri posamezniku napreduje ozdravljenje ali rekonservanca po težki bolezni samo polagoma. Se bolj polagoma nastopa ozdravljenje po vojni, ki pomenja naigradnjenje vseh gospodarskih in socijalnih bolezni, ki so okužile vse človeštvo. Uvažujmo dalje še to, da se je po bolezni — po vojni pojavila še kruta recidiva: boljševištvo in težka reakcija in da sta se obe ti recidivi vezali in se vežela, da bi vodili boj z okrevočim ali vendar še zelo oslabljenim organizmom demokracije.

Ljudje imajo kratko pamet. Ako zabavljajo na sedanje naraščajoču draginjo, pozabljajo na to, da je bila draginja tudi med vojno in da je vladalo med vojno neizmerno pomankanje skoro vseh najprimitivnejših živiljskih potrebščin. Ako se ljudje pritožujejo proti draginji n. pr. mesa, pozabljajo, da med vojno vobče v mesnicah in prodajalnah ni bilo mesa. Mesto mesa so se prodajali očetni izdelki in nadomestila jestvin, ki so bile često sestavljene iz nevžitlnih, mnogokrat celo neorganičnih snovi. Ako se ljudje razburajo za to, ker je draga moka in mast, ker je drag kruh, jim ne prihaja na misel, da so med vojno jedli potvorjen kruh, včinoma pečen iz nevžitnega, večkrat naravnost gnušnega materijala. Če nimajo danes ljudje dovolj mleka za kavo, se ne zavedajo, da med vojno mleka sploh niso imeli, da so pili kavin nadomestek, grenak, ker ni bilo sladkorja. Lahko bi našeli še celo vrsto takšnih primerov, zbranih namenoma iz stroke najglavnnejšega ljudskega konzuma, toda že ti zgledi zadostujejo.

Fr. Govekar:

August Šenoa.

(Ob štiridesetletnici njegove smrti.)

... Vi ste se nedavno zelo razjelili, ker je te na te strani Sotje tako malo pisalo o dr. T... Da, to je škoda; ampak tega so mnogo krivi tudi Slovenci sami. V Zagrebu živi in študira lepo število Slovencev. Zakaj ni nihče od njih napisal? Današnja generacija je sploh ignorantska in površna. Vzemite, kaj se je pisalo o Šenoju! Par kratkih notic. Žalostno je to. Mi smo starejša generacija, univerzalnejša. Najmlajši misijo vsak le na »svojo« šolo, in — konec. Tako se mi zdi, kakor da so sami nevrastnosti — in čeprav so moji živci že zanič, so še vendar normalnejši, kakor živci mnogih naših — istov...«

Zolka K. Demetrovičeva.

Ne zamerite mi, gospa Žofka, da zlorabiljam Vaše pismo! Pohujšali so me, in saj veste, da so slabi vagledi najmikavnejši. Na Slovenskem je namreč zadnja leta postal modno, zlorabiljati privatna pisma. Zanimivo je to, zlasti pa reklamsko za priobčevalce. Nasprotinike se hoče z njimi pobiti, diskreditirati, onečastiti, hkrati pa — predvsem — se pobahati; evo dokaze

Ljudje so sedaj nedosledni samemu sebi. Kar so v vojni sprejemali kakor samoobsebi razumljivo, kar so potrežljivo prenašali, kar so celo odobravali, to danes obsojajo in pošiljajo na dno gorečega pekla.

Med vojno so se ljudje klanjali avtoritetam zato, ker so bile tuje, nam sovražne in nasilniške. Danes pa bi najraščne strmoglavlili vsa oblastva, domača, kri naše krv, oblastva svobodno izbrana in v splošnem soglasju postavljena, in jih odstranili. V tem je iskati posledice stolnega našega hlapčevanja in robstva ter iz tega izvirajočega plesajstva.

Ljudje so nehvaležni. Pozabljajo, kaj so lastni njih prvaki, izbavljili izpod tujevja jarja, zanje storili v vojni in kaj so zanje žrtvovali. Ljudje sedaj obrekajo te svoje osvoboditelje, jih dolže nečastnih dejanih, oholosti in jih oblivajo z gnojnicco. Slabe lastnosti človeške narave slave sedaj orgije, vojna burja še ni izčistila zadužljivega, strupenega ozračja, človeški organizem se po vojni še ni ustalil in se še ni izboljšal.

Človeška narava se zdi, kakor da bi bila sedaj sestavljena zgolj iz samih negacij. Dosedaj še ni prodrl na površje vseobči zdravi, pozitivizem, krepki racionalizem, ki jemlje stvari tako, kakor so, izvaja iz tega posledice in išče ter tudi najde pot k odporu, ki kakor pregovor pravi, prestavlja tudi gore in ki je edino čarobno sredstvo, da se najde živa, vse ozdravljajoča in vse pomlajajoča voda.

Toda ne vdajajmo se pesimizmu! Klub različnim in številnim nedostatom vendarle opažamo z dočasenjem mnogoktere znake ozdravljenja, mnoge znake napredka k boljšemu in k reformam. Zremo pri dejanih posamnike in različne organizacije, katere hočejo delovati in delujejo za vseobč dobrobit, katere grade in širijo naravnost in katere stavijo zgradbo boljše bodočnosti. Opažamo treznost in zavest, ki hoče zrušiti odvisnost od žalostne minulosti in zgraditi temelje za krasnejšo bodočnost.

Novo leto je bilo v vojni meinik, pri katerem smo se ustavljali, da bi dobili razgled na vse strani in da bi končno zazrli znamenja, da se bliža

konec vojne, konec naših bolesti in trpljenja, prihod naše svobode. Tudi danes stojimo ob tem novootvetnem mejniku in upiramо svoje pogledе v bodočnost. Upamo in želimo si vsa, da bi nam bila bodočnost lepša, da bi nam prinesla končno osvobojenje od trpljenja in bede. Toda nade in hrenjenja ne zadostujejo, — treba je tudi volje, odločnosti in delavnosti.

Novo leto ni samo dan voščil, marveč pred vsem dan odločitev, dan načrtov, računov za novo delo, dan spraševanja vesti in preiskušnje v izgotovljenem delu, priprava k novemu še izdatnejšemu in uspešnejšemu delu. To bi naj bille smernice ob novem letu za vse poštene državljane. »Nar. Politika.«

Pismo z Dunaju.

Razčarani Dunajčani. — Dunaj bodi svobodno mesto, ostalo Avstrijo pa naj si razdelita — Jugoslavija in Češkoslovaška. — Naivni grof Czernin ali račun brez krčmarja.

Na Dunaju, 2. jan.

V mišljenju dunajskega prebivalstva se je izvršil v zadnjem času velik preobrat. Preje so še vedno mislili, da se bo v svetovni politiki zgodilo nekaj, kar bo zopet dvignilo na površje staro mogočno Avstrijo ter dalno Dunaju tisti položaj, ki ga je imel v preteklosti. Ko je jelo temeni upanje, da se osnuje podonavška konfederacija, ki bi naj bila nekaka druga Avstro-Ogrska v novi izidaji, so se Dunajčani jeli oklepali vere, da bo dobila njihova republika od zaveznikov ali pa od Amerike takoj izdatno finančno pomoč in podporo, da bo zlahkoto spravila v red svoje finance in uredila svoje gospodarstvo tako, da bo zopet lahko igrala eno prvih vijolin v Srednji Evropi. Obljub in sladkih besed je bilo v tem oziru res mnogo, toda od obljuba do dejanja je še daleka pot. O tem so se prepričali tudi Avstrije, ki so jih dobri dve leti vodili za nos razni zavezniški in neutralni finančniki in antanta sama. Računača na ogromne kredite, ki jih dobe iz Anglije, Francije ali Amerike, so Dunajčani prav udobno živelji in se udajali prijetnemu uživanju kakor Fejaki, meneč, da jim bodo dolarji, šterlingi ali franki prileteli kar manoma skozi okno ter napravili hipomane konec njihovi bedi in na Dunaju zopet pričarali iz tal predvojnsko stanje.

Toda vse te nade so bile jalove. Avstrija ni dobila ves čas niti beliča. Med tem pa je postala beda med prebivalstvom nežnosna, razmere na nevzdržne. Lahkoživi Dunajčani in nič manj lahkomsilni Avstrije se je sedaj vendarle iztreznil in je razmeri z realnimi okoliščinami. Kar preko noči je izgubil start napuh in staro prešernost, to dedičino iz predvojnih časov, ter se zamislil v faktični položaj, v katerem se nahajajo na bolem, da je bil slavni, nedosežni, veliki itd X tudi moj najintimnejši prijatelj! In tako obsije indiskretne vsaj skromen žariči slavnega, nedosežnega, velikega solnce.

Zato se morajo spominjati z ljubeznijo in spoštovanjem tudi Šenoa. Saj je bil naše — slovenske — vrste Hrvat. Še kot akademik v Pragi je vneto poročil zagrebškemu »Pozorcu« o češki kulturi, v »Nar. Listih« in »Zlati Prahic« pa o hrvatski in vobče jugoslovenski pravosavnih napredkih. Šenoa je kot mladenič ni bil lokalni patriot, omejeno nadut »Hrvatarc«, nego je postal v »Vijencu« svoja krajše in daljše povezti; l. 1874. pa je prevzel uradništvo »Vijenčevac«, pustil gledališče in stal »Vijencu« zvest urednik in najboljši sodelavec prav do svoje smrti (13. decembar 1881).

Napisal je ogromno, dasi je umrl jedva 43 let star. Njegovi spisi so bili in so še danes tudi med Slovenci izredno priljubljeni. Z njegovimi zgodovinskimi romani smo se učili in našli hrvaščine in njegovi junaki so bili naši prijatelji in so nas navduševali mladenično dolgo desetletje. »Zlatarovo zlato«, »Seljaka bunac«, »Diogenes«, »Čuvaj se, senjske ruke« ter končno »Kletvac« so zgodni romanji, ki smo jih vse danes s ljubeznijo. Večinoma so prevedeni tudi v slovenščino. Tudi večina njegovih povestnic in novel je zajeta iz hrvat. zgodovine. Značaj njegove proze je bil sprva romantičen, ki pa se je vedno bolj mešal z realističnim; karakterizacija njegovih oseb je plastična,

ja avstrijska republika in z njo dunajsko mesto. Spoznal je, da je ne-spametno, računati na pomoč od zunaj in staviti vse nade na antantne kredite. Vkljub temu spoznalu pa še vedno ni prišel do tega, da bi našel leka temu obupnemu stanju.

Lani spomladi so zrli svoj spas edino v načrtu, da se Avstrija politično in gospodarsko prikloni k Nemčiji. Toda pred ta načrt je stopila antanta in izrekla svoj neizprosn veto. S kopnenjem so zrli dolgo, dolgo v ta prepovedani paradiž, a ker so videli, da stoje pred njim na straži kakor nadangel Michael s plantečim mečem antanta, so se udali resignirano v kruto neizprosnost ter se maločetni odpovedali vsem visokoletičnim upom in načrtom. Pokopali so vse te nade, in danes jih goji še samo tista mala skupinica, ki se zbirajo okrog velikomenske stranke, velike samo po imenu, male pa po svojem številu.

Ker pa se Avstrije, zlasti pa Dunajčani, radi vdajajo če tudi še tako absurdnim fantazijam, so takot krenili v drugo smer, v drug eks-trem...

Kamor stopiš, povsod oznanjajo z vso prepričevalnostjo: Avstrija je nelzljivo posvečena poginu, zanj niti rešitve, toda Dunaj ima zase vse pogoje za življenje, za lepo in srednjo bodočnost! Dunaj naj postane svobodno mesto, česar neodvisnosti se naj mednarodno zajamči.

In kaj z ostalo Avstrijo? To si naj razdelita — Češkoslovaška in Jugoslavija! Jugoslavija naj zasede Štajersko in Koroško, Salzburgško in vse ostalo ozemje do Donave. Češkoslovaška pa ves teritorij, razen Dunaja, severno od te reke.

Takšno je faktično razpoloženje danes na Dunaju!

Jugoslovenska javnost tem večem seveda ne bo verjela, meneč, da so to zgolj fantazmagorije, ki spadajo v kraljestvo bajk.

Toda to niso pravljice, ni meneje morda samo posamnih neresnih eksaltatorjev, marveč mišljenje treznih, računajočih mož, ki imajo v politiki že velike skušnje.

Ali poznate grofa Otakaria Czernina? Grof Czernin, bivši avstro-ogrski minister zunanjih del, gotovo ni mož, ki bi se mu dala očitati politična eksaltiranost, še manj pa kako skrivno nagnjenje k Čehoslovakinom. In Czernin, ki so ga očvidno skušnje v vojni in po prevratu dokaj Izpametovalo in tudi marsičesa naučile, je prišel glede avstrijske republike do istih zaključkov, kakor široke mase dunajskoga prebivalstva:

Avstrija je brezpojno zapisana smerti in samo vprašanje bližnje bodočnosti je, kdaj zasedeta vse avstrijsko ozemlje Jugoslavija na eni strani, Češkoslovaška na drugi strani. To je povedal Czernin na vse usta na javnem shodu, ki ga je pred par tedni priredil v osrčju Dunaja...

Vidi se, da je mož prav tako naiven, kakor so vse Dunajčane, in da se v tem pogledu ni prav nič počivalj od takrat, ko je kot minister počivalj slovanske socialne demokratice v Stockholm, računajoč, da bo s pomočjo in sodelovanjem dr. Smidra in dr. Henrika Tume rešil Avstro-Ogrsko grozeciga ji razpad.

Cudim se, da omenjeni Czerninov govor, ki je sam na sebi vendar te karakterističen, ni vzbudil ne v Čehih, ne v Jugoslovenih prav nobene pozornosti. Meni se zdi, da ga niso niti registrirali. In vendar je zaslužil, aki ne drugega, vsaj homeričen smeh.

Pri delitvi Avstrije je pač tu objekt, je tu račun, ni pa subjekt, ni krčmar!

te prihaja jim na misel, da bi si s sprejetjem številnega nemškega elementa ustvarjali nove notranje težkoce!

Jugoslav. trgovska zbornica na Dunaju.

Naša Zbornica za trgovino, industrijo in obrt v Ljubljani se je bavila v svoji plenarni seji 29. pr. m. s vprašanjem — Jugoslovanske trgovske zbornice na Dunaju. Izvolila je tudi deputacijo treh gospodov, ki naj sporoči sklep zbornice kraljevemu namestniku in ga naprosi, da to zadevo toplo priporoči osrednjemu vladni.

Slov. Narod je skoro že pred enim letom priobčil članek o potrebi take ustanove na Dunaju. Naš dužni dopisnik je takrat zastopal mnene, naj bi se ustanovila zbornica kot avtonomen jugoslovanski oddelek Čehoslovenske trgovske zbornice. Imel je pred očmi praktičen pomen take sekcije, ki bi izkoristila ves material v češkoslovenski zbornici; osamosvojila bi se pozneje, kadarkoli bi hotel. Toda mnene vseh činiteljev v Jugoslaviji je bilo proti taki zvezi in za ustanovitev samostojne zbornice.

In to je tudi edino pravilno stališče. Pomisliti je treba, da že poslujejo na Dunaju češkoslovaška, poljska, ogrska in romunska trgovska zbornica — samo jugoslovenske se ni, dasi je za našo največ povoda in potrebe. Avstrijska statistika o izvozu v prvih treh četrletnih preteklega leta izkazuje, da je šlo 80 odstotkov vsega blaga v Jugoslavijo in komaj 20 odstotkov v vse ostale deležele na svetu. Statistika o našem izvozu zopet dokazuje, da je Avstrija naš največji odjemalec. To je pac dokaz, da so trgovski stiki med Jugoslavijo in Avstrijo najbolj živahni, in skoraj ne more biti dvoma, da ostanejo zelo, zelo veliki tudi v bodočnosti. Vključ vseemu temu pa vidimo, da štiri nasledstvene države imajo na Dunaju trgovske zbornice — mi pa še ne, dasi so naši interesi tamkaj tako veliki in celo večji, kakor od teh vseh štirih skupaj.

Na Dunaju in v Gradcu, pa tudi marsikjo drugod, je veliko jugoslovenskih trgovskih in industrijskih podjetij. Tako na primer imamo na Dunaju štiri banke (in baje se smuge že peta, popolnoma samostojna!), celo vrsto špedicijskih in izvoznih podjetij, velikih in malih trgovcev in obrtnikov, odvetnikov, zdravnikov itd. Kdo naj zastopa njihove interese v raznih slučajih, ako ni trgovske zbornice? — Kdo naj daje naši vlastni najzanesljivejše informacije, ako treba sklepiti trgovske pogodbe, carinske odredbe itd.? Kje naj dobe naši industrijalci in trgovci najzanesljivejše informacije o razmerah v Av-

Orof Czernin, tudi iz te moko ne bo kruha, kakor ga ni bilo svoječasno iz stockholmskih konferenčnih poskusov! — u —

striji — in narobe avstrijski o razmerah v Jugoslaviji? Delokrog »Jugoslovenske trgovske zbornice na Dunaju« bi bil zelo velik in sila važen, zato ne smemo več zaostajati za Čehi, Poljaki, Madžari in Romuni, in čim preje ustanoviti to zbornico.

Kar je naša vlada doslej ustanovila po drugih državah, to se ni obneslo in nam ne dela ne koristi in ne časti. To so »privilegované trgovske agenture«. Za splošno korist so te agenture brez pomena. Niti naši konzulati nimajo od njih najmanjša koristi. Zasebne špekulacije pod pokroviteljstvom države pa — nam delajo v tujini le slab glas. Kdor hoče delati kupljenje, naj jih dela po svoji in na svojo odgovornost, a ne pod pokroviteljstvom države! Vec ne rečemo, kajti če se spustimo v podrobnosti o poslovanju teh agencij, bi morali zapisati marsikatero ostro obsodo.

Zadnje čase je bila iz Beograda lansirana vest, da se na zahtevo naših dunajskih trgovskih krogov osnuje ondi neka — trgovska komisija.

Ne vemo, komu se je nakrat zahotel, da bi po Dunaju komisijonal, najbrže na državne stroške, ali to pa vemo in povemo na ves glas, da o kaki taki zahtevi iz naših dunajskih trgovskih krogov ni ne duha ne slaha. Vemo dalje, da baš iz naših dunajskih trgovskih krogov prihaja nujen klic, naj se ustanovi onda »Jugoslovenska trgovska zbornica« s pomočjo naše vlade. Naša vlada ima že na vpogled pravila za tako zbornico, previdno sestavljeno v interesu naše države, na razpolago ima celo prostore, kar je v sedanjih razmerah velikega važnosti, samo treba paziti, komu naj se poveri ta važna naloga, da bo duševni voditeljega tega zavoda. — Ker je iniciativorej že prišla z Dunaju, bo tamošnji generalni konzulat gotovo v položaju, da stavi glede oseb svoje predloge. Ali ker smo Slovenci še prav posebe interesirani in je posegla vmes celo naša ljubljanska »Trgovska in obrtniška zbornica«, bo morada le prav in dobrati stvari v korist, ako bo osrednja vlada uvaževala tudi poročila in priporočila iz Ljubljane.

Na nikak način pa ne sme biti na Dunaju ustanovljena trgovska zbornica kot sinkura za ljudi, ki bi radi šli na Dunaj uživati velikomestno življenje. X.

Amerika proti francoski oboroževalni politiki

— d London, 4. jan. Poslanec Reawes je predložil ameriški reprezentančni zbornici resolucijo, ki med drugim veli:

Washingtonska konferenca je pokazala, da gotove države, ki so upnici Amerike, izdajajo velike vso-te za pomnoževanje oboroževanja na morju. Zedinjene države popolnoma razumevajo težkoce, s katerimi se lama boriti Evropa in je pripravljena, fundirati evropske dolbove, ako li se za to pojavi potreba.

Toda ako Francijo ne ganejo prošnje človeštva po svetovnem mi-

riu in namerava ta država svoje podmornike celo še pomnožiti, je za Ameriko prišel čas, da računa s trenutnim položajem. Francija ima vojsko, ki je večja kakor ona, ki jo je imela Nemčija pred vojno. Francija ne odklanja samo zmanjšanje svoje vojske, nego vstraja celo na popolni svobodi, da jo še pomnoži. Stališče Francije glede povečanja mornarice po menja izdatek stotin milijonov dolarjev. S takim oboroževalnim programom se gotovo ne bo havila država, ki se nahaja v finančnih stiskih. Ameriški narod mora z vso pravico vztrajati na tem, da se francoski

greba, na dan pogreba pa krasen uvodni članek prof. Fr. Leveca (st. 285). »Se mi je živo pred očmi — je pisal Levec — kakršnega sem videl pred tremi leti na Bleiweisovem banketu. Bil je izredno visok, lep mož in ta mož je imel tako visoko delo, tako duhovit obraz, tako krasen, sonoren glas! In ko je vstal ta mož in začel govoriti, je potihnil mahoma šum po velikem dvorani Tavčarjevega hotela, kajti besede njegove so sezale nam vsem živo v srce. In kaj je govoril? »Bračo, šta nas dijeli? Ni šta nego Sutla! A Sutla je voda i voda nikada ne može dijeliti, što je spojila bratska krv! Kakšno navdušenje! — In ko smo isti večer sedeli v čitalnici Jurčić, Senoš in jaz, sem molčal ves čas in poslušal Jurčić in njega, kako sta se prijatelja menila o svojih spisih, katero sta nosila spočete, a ne še porjenih v svojem velikem duhu. V svoji duši sem se veselil lepega sadu, katerega sta obilno obetala duhovita mož, vsak svojemu narodu. Tukrat pač nisem mislil, da čez kratka tri leta budem pisal obema — nekrologie...«

In Levec naglaša, da Senoš »ni poznal mifru in pokoka« da je delal ves dan kot uradnik in odbornik liter. društva, »a ponoči je snaval njegov neumorni duh one dívne pesmi, ki danes navdušujejo ves narod hrvatski, po noci je pisalo njegovo zlato pero one dovršene poviesti in romane, ka-

tega bratjavo prof. dr. Celestino in Za-

program izvede s francoskim in ne z ameriškim denarjem.

— Pariz, 4. jan. V ameriški reprezentančni zbornici je bil včeraj predložen zakonski načrt, po katerem naj se vsote ki jih zavezniki do-

guejo Zedinjenim državam, z obresti vred takoj po povračilu razdele med vojake, in sicer polovico med ameriške, polovico pa med angleške, francoske, belgijske, italijanske in portugalske vojake.

Naš proračun. Ekspoze finančnega ministra.

na 2 miliardi 599.464.844 dinarjev. Ti izdatki tvorijo 41% vseh izdatkov.

Finančni minister je v svojem ekspoze podal tudi kratko štatistiko o uradništvu. V državnih službi je nastavljen:

I. Neukaznega objektov:

- a) sluge, služabniki, kuhanj 39.955,
- b) diurnisti in slične kategorije 29.712,
- c) stražniki in čuvaji 11.694. Celokupno 81.361.

II. Ukažnega objektov:

- a) s plačo do 3000 dinarjev 40.530,
- b) do 499 dinarjev 4819,
- c) s plačo do 799. 7852 in
- d) s plačo nad 8000 dinarjev 8015.

V tej statistiki pa niso vsteti državni delavci, orožniki, podčastniki in obveznični. S temi kategorijami je javnih nameščencev nad 200.000.

Dohodki 5 miliard 559.464.821 dinarjev.

Deficit 708.112.983 dinarjev.

Finančni minister je nadalje navajal dohodke v budžetu. Celokupni dohodki so proračunani na 5 miliard 559.464.821 dinarjev. (Deficit okoli 700 milijonov.) V budžetu določeni dohodki se dele v dve vrsti: 1. na dohodki, ki so utemeljeni in zasigurani na podlagi sedanjih zakonov in 2. dohodki, ki so utemeljeni na novem zakonskem finančnem pooblastilu na podlagi členov 152 in 159 finančnega zakona. Dohodki, temeljni na dosedanjih zakonih bodo znašali nad pet milijard, dočim odpade ostanek na novi finančni zakon.

Redni dohodki se razdelejo:

- a) carina 417.310.000 dinarjev (glavna uvozna carina),
- b) trošarina 384 milijonov,
- c) takse 40 milijonov,
- d) poslovni promet 400 milijonov,
- e) direktni davki 594.797.250 dinarjev in
- f) dohodki iz državnih domen 1375 milijonov.

Novi davki.

Finančni minister je končno pojasnil zakonski načrt o uvedbi novih davkov in davčnih dokladov. Predvsem je finančno ministrstvo izdelalo načrt o progresivnih davčnih dokladih na direktno daveke. Te davčne doklade se zvišujejo z ozitom na visokost direktnega davka in znašajo 2% do 100%. Uvede se tudi nov davek na premoženje, nepremičnine in premičnine. Ta davek bi znašal 2%.

Ko je finančni minister končal svoj ekspoze, je bila seja finančnega odsekata zaključena in preložena na prihodnjo sredo.

Politične vesti.

— Odhod ministrov. Iz Beograda javljajo, da so včeraj odpotovali: minister za kmetijstvo in vode g. Ivan Pucelj v Ljubljano, minister notranjih del dr. Vojko Marinković na svoje posestvo v Požarevcu in minister pravde dr. Laza Marković v Hrvatsko.

— Konference hrvatskega pokrajinskog namestnika. Pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo g. Demetrović je imel 4. t. m. daleč konferenco s finančnim ministrom dr. Kumanudijem, na kateri je povedjal potrebo povračanja dodatkov na plače občinskim uradnikom v Hrvatski in Slavoniji. G. minister je obljubil, da bo potrebine vseh do datotek realiziral s 3½ milijona dinarjev, ki se bodo dobili od dela 10% davarja na takse, ki je predviden za to leto. Danes dopoldne je g. namestnik posetil tudi prometnega ministra ter

mu naglašal potrebo, naj se čimprej začne s popravili v pristaniščih v Baraku in Martinščici. Minister je obljubil, da bo storil vse potrebne korake. Nato je g. namestnik zainteresiral g. ministra o potrebi dela na proggi v Rogatko Slatino. Za ta prometna popravila je že predviden kredit v tem ministrstvu.

— Pašić ne poseti Beneša. Zagrebška Rječ jejavila iz Beograda, da se z uradne strani demontira vest, da ministarski predsednik Pašić poseti češkoslovenskega ministrskega predsednika Beneša in da se na povratak zadrži nekaj časa na Dunaju v svršku sklenitve pogodbe z Avstrijo.

— Dr Beneš o obnovi Srednje Evrope. V razgovoru s praškim korespondentom lista »Gaulois« je ministarski predsednik dr. Beneš poudaril, da je zasedoval dve smernici, namreč popolno izvedbo mirovnih pogodb in od-

današnji ljublj. škof, za dramatično društvo podpredsednik Ivan Hribar, za Slovenski Narod, Ljubljanski Zvon in Čitalnico dr. Ivan Tavčar, dalje Štefan Noll, M. Malovrh, moščan Bučar i. dr.

In 22. decem. je prinesel »Sloven. Narod« med domaćimi stvarmi še sledočno notico:

»Hrvatski listi izražajo našim deputacijam, ki so se udeležili pogreba Avg. Šenoc, v gorskih prijateljihkih bedsedah zahvalo. Pač se lehko veselimo, da same, katero je sejal Bleiweis in Šenoc, ni palo na preščena tla, da bode prijazno dozorelo in prineslo plod: — vzajemnost, združenje z bratskim narodom hrvatskim. Vse sile moramo uporabiti, da gremo jedno pot — pot slovanstva!«

Tudi to je bilo napisano v duhu Šenoc in Jurčić ter Hribarja in dr. Tavčaria. Za leta 1881! A Slovenci smo tako ne ločili vse člane v govorili, ne go tudi delali. In delujemo še dandanes! In bomo delovali počitlj. Vzljedno raznemnenkom in — istom. Vejam mi: starejša generacija; e za nami pridejo drugi, in delovali bodo, dokler se ne ureničijo idealni Šenoc, ki so tudi naši.

— Volkovi v Srbiji. V okolici Kratovca se so pojavili volkovi, ki povzročajo veliko škodo ondovnemu prebivalstvu. Notranje ministrstvo je odredilo, da se mora za izsladitev volkov organizirati lov, katerega se bodo udeležili vsi prebivalci in občinstvo.

— Numeriranje policijskih strankov. Zagrebško policijsko ravnatstvo je izdalo narodbo, po kateri morajo imeti vsi stranki, ki vršijo v lastno službo, na levu pravni strani sv. Številko.

pravljene stoltnih animoznosti, da se ureniči obnova Srednje Evrope. Zato se je ustvarila mala antanta in se je Češkoslovaška približala Avstriji. Končno je poudaril dr. Beneš, da trgovska pogodba med Avstrijo in Češkoslovaško ne vsebuje ničesar, kar bi Italiji dalo povod za skrbni.

= Izpuščeni Karlov pomagači. Iz Budimpešte poročajo: K. sodni stol je danes na podlagi odločbe otožilnega senata proti kavciji izpustil poslance: Stefana Rakowskega, grofa Antona Szigraya, dr. Gustava Gratzia in podpolkovnika Schnitzlerja, ki so bili aretrirani v zvezi s Karlovim pučem.

= Vojevi sirote v Bolgarski. Kakor poročajo iz Sofije, je v Bolgarski nad 254.000 vojnih sirote.

= O boljševiški Rusiji je napisal v »Narodnih Listih« dr. Kramár novletni članek, kjer izvaja, da se danes nihče več ne varja o tem, kaj pomeni izločitev Rusije iz svetovnega gospodarstva in kaj pomeni za svetovno produkcijo in za svetovno socialno stanje zmagač nasilno izvedbe poslednjih ciljev socializma v veliki državi ter možnost, da se z bogatimi agitacijskimi sredstvi vpliva na delavstvo vsega sveta. Brez te agitacije po vsem svetu boljševizem ne more obstati. Univerzalni mora biti, izveden v tej ali oni državi pa ne more skončati drugade nego v Rusiji. Kapitalizem in komunizem ne moreta biti drug poleg druga, ako niso komunizem podleči. Ko se je, naravn, strmolaglav v Rusiji, mora priti na pomoč kapitalizem ostalih držav, namesto da bi se komunizem vsega sveta s skupno možnostjo trudil, da zgradi novo gospodarsko in socialno stavbo. Dr. Kramár vprašuje: Ali bo rošen svet, ako se pomore sovjetoval v trenotku, ko se ruši vse njihova zgradba in ko države svoje vlasti s svojimi Kitajci, kuršantskimi gardami, s šponzoro in umorji? Ne, Evropa in svet se ne ozdravi z umetnimi podaljševanjem življenja zbank

Črtice iz Prekmurja.

Ko smo prevzeli izpod madžarskega žarja naše Prekmurje, se je po naših listih začelo cediti med in mleko iz to dotej nam nepoznane obljubljene dežele. Naš slovenski Banat, žitnjak zakladnika Slovenije, naj bi bilo Prekmurje! Novi vir blagostanja se bo različ preko sosednje Stajerske na celo Slovenijo in še tja na ono stran Sotle in Kolpe. In na tej srečni zemlji prebiva narod, neizbran, čvrst in zdrav. Skratka, s pridobitvijo Prekmurja se je Slovenija v svoli ceni visoko dvignila! Tako se je pisalo. Le prekmalu pa je zatonilo to prezlatno solnce. Sledile so mu velike mračne sence. Izprva o heroju Kleku, ki je res vzdržal velik del naroda pred madžarskim raznarodenjem, toda ne radi narodnosti, marveč le radi rimo-katalančanstva, radi katerega se je bal, da se mu ne vstopi v drugih verah.

Ampak ni moj namen se v te sence spuščati globlje. Spregorovimo o drugih rečeh. Res je, Prekmurje ima svojo rodotvorno zemljo bogato žita, prstenje in tudi sadja. Ampak ta zemlja je večinoma last madžarskega veleposetva in je razkosana v njej. V zgornjem delu dežele proti avstrijski in madžarski meji pa se rodovitnost jenja. Ne pretiravam, če trdim, da je ni (mislieno v celoti) ubožnejše dežele nego je ravno ta naslovenški Banat! Na Kranjskem imamo svojo suho krajino, kočevske gozdne naselbine in Kras, vendar vse tam skoraj ne hoste videli še o Božiču tako slabo običenega ljudstva, bosonogega, kar velja zlasti za mladino. Tu v naši »obljubljeni deželi« pa dober kralj, kjer ni nič nenavadnega da mož ponudi volaku ali tuju svojo ženo — za košček kruha. Čim ubožnejši sloji, tembolj je razvito čezmerno spolno vživanje, iz katerega vraste kopica sestranih otrok z vidnim sledovi grehov svih staršev. Pa tudi pri tej žalostni senci ne marjam dalje ostati. Nikjer v nobeni našli deželi ni toliko civilnih pravd izza nesrečnih delavskih pogodb, kakor v Prekmurju. Onkrat ogrske nizave so prostrana veleposetva, kamor se leto za letom ob gotovem času iz Prekmurja izseljelo vsi oni ljudski sloji, ki nima doma svoje zemlje in ki tudi nima sredstev, si jo prisvojili vsaj v njej. Ker v tej deželi ni skoro nobene prave industrije ali drugih zaslužkov, so vsi taki sloji primorani se preko zime preskrbeti z živečem s tem, da potujejo v velikih truhkah preko meje na poljska dela k madžarskim gradiščam. Tu pridejo v poštov posebno velike žetve. In te trume delavskih slojev ne sklepajo pogodb naravnost z lastniki posestev, nego po svojem zaupniku »polirju ali »gazdi«, ki se zoper pogodi navadno le z upraviteljem (oskrbnikom) madžarskih gradiščakov. Ti »polirji« ali »gazde« nabirajo v svojih okrajih delavske moći ter jih ob doljenem času prepelijo preko meje, kjer jih porazdelijo po posavnih posestvih. Tam jih nadzira osebno ali po svojih nameščencih »Fassmeister«. Pogoda med politjem in delavci je kolektivna. Polit je obvezan svojim delavcem plačati deloma v denarju, deloma v blagu, delavci pa se zavzemajo do termina vrzljati pri delu. Kadar so dela končana, jih zoper zberejo skupaj ter jih z blagom vred prepelijo do zadnje železniške postaje ob meji. Računajo, da si na ta način služi svoj kruh v Prekmurju leto nad 10.000 teh reževev. Politri so, izvzemši par belih vran, po večini same najhujše delavske pjavke, ki si poleg nagnad od graščin odtrgujejo svoje dežele od vsakega delavca. Velike lovcopavne se gode tudi pri prehrani delavstva, ki je za čas pogodb popolnoma kot zasluženo žival izročena na milost in nemilost madžarskih valjetov in nasilju pandurjev. Ker je tem reževev več za živeč kakov za denar, se dogala da jih po končanem delu ob povratku v domovino osleparijo na železniških transportih tako, da pridejo domov brez kravo zasluzenega živeža (v žitu), na katerega doma že komaj čaka sestrana družina. In potem pridejo božični prazniki brez hleba in mesa ob hrani, kakor jo pri nas poklada — svinjam. Namesto zaslužka se vraca domov boleznen. In potem sledi pri sodiščih večinoma ponesrečene pravde — »munkas zersodes«.

In to je del, velik del našega »slovenskega Banata!« . . .

Dopisi.

V vedni nevarnosti se nahajajo potniki na progi Metlika-Karlovac. To progo je bivša madžarska vlada nalač takoj nemarno izpeljala in jo funkiral tako slabno, da se železničarji, ki nosijo za svoj vlek vso odgovornost, vsakikrat prekrizajo, ko pridržajo tipajoč s svojim vlakom preko Kolpe v Belokrajino. Pred takim mesečem se je med Ozljem in Kamaniem med vožnjo tovornega vlaka razkratala proga tako, da so skočili s tira trije vagoni in je pri tem našel smrt zavrač, oče mnogoštevilne družine. Deževje 3. t. m. sneg in zmrzel naslednje noč pa so razrahljale skalovje ob progi med Ozljem in Velikim tunelom tako, da je padla ogromna skala na progo. K sreči je star železn. čuvaj v svojem brezunu to slišal in preprečil gotovo nesrečo nočnega direktnega vlaka Ljubljana-Karlovac-Zagreb. Ko so drugi dan delavci pregledovali teren, trebalo je da je samo en sam malo sunil v skalovje in zoper se je odkrnila skala velika za pol vagona. Zoper se je vstavil vlak 200 m pred krajem preteče nesreče in potniki so pridno pomagali drobiti in valiti kamenje v Kolpo, da so mogli z enourno zamudo prispeti do Ljubljane. Naša dolenska železniška veja je pred takim tednom postala kar — internacionalno važnosti, ker vozi po njej tudi direktni voz Monakovo-Zagreb. Temu amerikanističemu letanju na visoko bo gotovo sledil grozot padec in polom, če železniška uprava pravočasno ne napravi reda na tej progi.

Z Gorjaneškega nam pišejo: Pod naslovom »Vsi javnost je v 2. št. vikli Vašega lista poročil g. Ažman o poteku zborovanja radi elektrarne na Završnici. V tem poročilu dela g. Ažman poklone gg. Škerjanu in Cvenkelnu, iz česar bi se dalo sklepati, da sta ta dva priista SLS. nekaka hvalovredna izjemna med klerikalci. Ažman najbrže ne pozna məštarakega dela klerikalcev, ki imajo vedno nekaj pristavek za posredovanje, da tako zvedo načrte nasprotnne stranke. Somišljeni SKS, gredo tem məštarjem vedno radi na led, kar je stranki na škodo. Da se g. Cvenku ni šlo za rešen namen, kar je predlagal za odbor od vsake stranke dva, je dokaz ta, da kot župan občine Ljubno, kjer ima v odboru SLS. absolutno moč, ni dopustil, da bi odbor izvolil od vsake stranke enega pristava v občinsko starostinstvo. Sicer so pa načrti SLS. za vsega politika jasni. Stvar hočejo zavreči do časa, da pride njih rešilna ladja — »avtonomija«, da bi potem gotovim osebam padle Završnica zaston v roke.

Iz Zagoria ob Savl. Tukajšnje »Glasbeno društvo« nam je na sv. dan zvečer pripravilo krasen glasbeni užitek, za katerega mu mora biti vsak obiskovalec hvaljezen. Gostovala je namreč in priredila v dvorani Sokol-

skega doma koncert družba za narodne ruske pesmi, glasbo in ples »Bajan« iz Ljubljane. Koncert je obsegal tri dele raznih nad vse lepih ruskih narodnih pesmi za moški zbor. Pelo je 14 pevcev in izvajalo velik program tako izborna, da so morali več točk ponoviti. Krasni, obsežni glasovi solistov so občinstvo naravnost očarali in aplavza ni hoteli biti konec. Ravnotako smo občudovali nedosežno spremnost v igranju na »balalačko«. Bamgarova ter ples ge. Abramove, ki je z ljubko gračnostjo izvajala ob spremjevanju »balalačke« in klavirja lep in značilen bojarski ples. — Skratka: bil nam je lep večer. Če bi ne bila prireditev ravno na sveti dan in če bi zlasti od daljnje ne ovirala skrajno grda pot, blata je namreč v Zagorju toliko, da je treba velikega poguma, zlasti ponoči, da se ga prebrede — bi bil obisk gotovo še mnogo večji. Upamo pa, da bomo imeli še kdaj priliku, poslušati pri nas prekrasne ruske pesmi in bo tedaj dvorana Sokolskega doma gotovo do zadnjega koticika napolnjena, saj je tukajšnje prebivalstvo zelo dozvetno za glasbeno umetnost, kar ni mala zasluga »Glasbenega društva«, ki nam je pripravilo že dokaj lenih večrov. — Ruskim pevcom pa klicemo: Na svidenje!

Bela Ljubljana.

Piše R. A.

(Dalje.)

II. Od negativnega dela akcije, odstranitev vsega, kar kazi zunanjem lepoto mesta, prehajam na pozitivni del akcije: izvrševanje onih naprav, ki ugotijo datu mestu lepo, moderno in pospešiti tujski promet.

Te povega obsegajo:

Ustanovitev modernejše regulacijskega načrta za Ljubljano, upoštevajoč naravno lego mesta in zgodovinske tradicije njenega sloga in zidave.

V zvezi s to preuredbo dosedanje zastarelega stebnega reda za mesto Ljubljano.

Zvišanje hiš s posebnim ozirom na zunanjem podobo dotednega kraja v okviru standovanske akcije.

Cimpriješnje dogovoritev regulacijskih del v Ljubljani, zdrženih z gredbo novega francijskega mosta in nabrežnih zidov in promenad ob Ljubljani.

Regulacijo trgov in večjih prometnih cest in ulic v Ljubljani. Tlakovanje. Preuredbo parkov promenad, se tališči in drevooredov. Preuredbo in modernizovanje razsvetljave. Skrb za spomenika. Preuredo nasadov in šetalnic na Ljubljanskem gradu. Razširjanje tramvajskega omrežja, vpustitev avtomobilnih prog v ljubljanski okolici. Gradba in preosnova hotelov, varietejev in zabavnišč. Uravnava odn. ustavitev ljudskega zabavnišča. Ureditev ljudskega kopališča na prostem, razširjenje mestnega kopališča v kolodvorški ulici. Igrističa za mladino v delavskih okrajih (Vič, Žižka, Moste).

Ustanovitev novega regulacijskega načrta za Ljubljano prvi pogoj smotrene, moderne in umetniško pravilne gradbene politike. Ljubljana se širi na tri strani: vzhodno proti Mostam, severno zahodno proti Žižki in kamniški železnicni in južno-zapadno proti Glinicom in Rožniku. Prestopilo je davno že ozko meje starega mesta, vezanega in odvisnega od glavnih točk: Grad in Ljubljana. Središča mesta se vedno boli premika v smeri proti trgu Tabor. Sedanje geografsko središče bi bilo na križišču St. Peterske ceste in Resljeve ceste. Gospodarsko in prometno središče se je pa premaknilo od Glavnega trga na Marijini trg s smerjo proti Dunajskim in Aleksandrovi cesti ter Šelenburgovi ulici.

Regulacijski načrt, izdelan po potresu, in tudi njega modifikacija, sprejeta pred nekaj leti, pa predvideva predvsem razširjenje našega mesta proti Ježici in Tomačevemu, to je proti severu.

Mesto se širi, kakor smo prej omenili, bolj proti vzhodu in severozapadu odnosno jugozapadu. In to je tudi prav. Zoper zazidavo ljubljanskega polja, govorja tehniki pomisliki. Na gledje na prepodvanji gradbeni okoliš, ki je ustanovljen zaradi smodnišč in na ljubljanskem polju, se z nadaljnjo zazidavo tega rodotvrtnega in skrbno obdelanega sveta vedno bolj krči naravna zakladnica kmetijskih pridelkov za mesto. Prava gradbena politika naj bi stremila potem, da se zazidajo predvsem številne vrzelji, ki jih je pustil potres v mestu samem, tako prostor na mestu podrijetega knežjega dvorca, starega gimnazijalnega poslopja, vsa stavbišča med Miklošičevo, Dunajsko in Kolodvorskou, Dunajsko in Bleiweisovo cesto, Gregorčičevu, Erjavčevi ulici itd.; potem naj se zazidajo Poljane in svet med Streliško ulico in Poljansko cesto na eni in med Aleksandrovo vojašnico na drugi strani. Kolonija v Rožni dolini naj se razširi v smeri proti Večni poti in Rožniku; delavske hiše, ki jih hočejo graditi razna vlepodjetja, naj se grade v Mostah in na Selu v smeri proti vojaškemu vežbališču. Vsa ta stavbišča obsegajo svet, ki ali ni obdelan ali pa le slab rod, dočim ima veliko vrednost kot stavbišče.

Novi regulacijski načrt naj bi temeljil preklobom prejšnjem in hvalabogu dantes premagano načelo četverokotno se križajočih enakomerno širokih cest in ulic po nadinu ameriških naselbil.

Trošarina na plin. Mestni magistrat naznamja: Zakon o državni trošarini, objavljen v »Uradnem Listu« št. 110 z dne 23. septembra 1920, predpisuje, da se mora tam, kjer se rabiti plin za kurjavo ali pogon in za razsvetljivo, pa gre skozi isti plinomer, trošarina plačevati od vsega porabljene pline. Proti tej dolobiči, kakor proti višini trošarine na plin sploh je mestni magistrat mesteca oktobra 1920 na ministerstvo finančne vložil utemeljen ugovor. V tem ugovoru je poverjal, da imajo doslej stranke v Ljubljani, kakor tudi drugod, ki rabijo plin za kurjavo ali pogon in za eno ali dve luči, inštaliran samo en plinomer in da se njim plin zaračunava po nižji, plin za kurjavo dolženem ceni. To pa radi tega, da se strankam zmanjšajo troški za instalacijo in za najemščino od plinomerov. Ako se od teh strank sedaj zahteva trošarina od vsega porabljene pline, se njim godi kritico, kajti po zakonu je treba trošarino plačevati le od plina za razsvetljivo. Da bi se odstranila ta kritica, bi se moral pri takih strankah postaviti poseben plinomer za luč. To pa je vobče nemogoče, razven če se obstoječa instalacija razdela v naredi čisto nova, kar bi strankam provzročilo ogromne stroške in kar bi dalo povod da bi stranke plinov luč opustile. Pa tudi bi sedaj ne bilo mogoče dobiti zadostno število plinometerov. Za to je magistrat predlagal, da se v tu označenih strankah ena ali dve luči obrostejo trošarino, ker bodeta sicer škodo trpljili država in plinarna. Enako vlogo je vodstvo plinarnice mesece marca 1921 vložilo na tukajšnjo finančno stražo, v kateri je za slučaj, če bi se magistratovemu predlogu ne ugodilo, predlagal, da bi se strankam plin za razsvetljivo zaračunaval povsod. Ministrstvo finančne generalna direkcija po srednih davkov, je z odlokom z dne 5. novembra 1921 št. 6248, ob predlogu odklonilo ter ukazalo, da je plin za kurjavo in motorje, ki nimajo posebnega plinomera, marveč prehaja skozi isti plinomer, kakor plin za razsvetljivo, podvržen trošarini. Plinarna pa je od finančnega ravnateljstva dobila nalog, da tu označenim strankam za dobo od 20. septembra 1920 do konca oktobra 1921 naknadno predpiše trošarino ter isto izterja. Tako tež meseca bode plinarna strankam dostavila plačilne naloge ter vabi stranke, da isto trošarino takoj povrnajo, da se izognijo posledicam, ki zadenejo tiste, ki davorov na plačovanje pravočasno.

— Prodaja avtomobilov. Komanda Dravske Divizijske oblasti v Ljubljani nazanjava trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v Šilu v pisarni uprave dravške artillerijske radionice v Ljubljani dne 25. januarja 1922 počenši ob 8. uri ponovna javna ustrena dražba za prodajo 12 avtomobilov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice, pogoji pa pri upravi dravške artillerijske radionice v Ljubljani interesentom na vogled.

— Jugoslavija — mogoče tržišče za ameriško barvno industrijo. Ameriški Vice-Konzul Brigg A. Perkins v Beogradu poroča: Le mal odstotek mastila (Paint), vporabljenega v Jugoslaviji, prodaje se v obliki že pripravljene zmesi, in kar je te na prodaj, se večinoma izgotavlja doma. Za sedaj ni v temi zemlji niti ene tovarne za izdelovanje pokosta (laka); pač pa gradijo eno v Zagrebu. Večina regulacijskih načrtov je ozira na vse ceste in ulice, ki so ali ugotovljeno postati proge glavnega prometa. V tem oziru je občakovati, da je stari regulacijski načrt Miklošičeve ulice določil premajhno širino. Isto velja v Aleksandrovi cesti, posebno pa v prostoru Kreditne banke, ki bi se bila lahko pomaknila za 3 do 5 metrov nazaj; rešiti pa se da načelo še prav lepo pri Dunajski cesti ter pri Gospodarski cesti, posebno v progah ob vseh unionskih pivovalnem na Dzgonje Šiški. Novi regulacijski načrt naj določi enako širino, kakor državnih cestam tudi novi cesti, ki se bode moralna v temeljih novo zgraditi do kopališča pri Sv. Križu. Tudi Zaloška cesta je preozka, ravnotako že sedaj preozki dovozni cesti na državni kolodvor in Slovensko ulico, ki utegne s podaljšanjem Práškovo ulice za vzhodno delo mesta postati glavna transverzalna proga na Gorenjsko in preko Bleiweisove ceste na Tržaško cesto.

Za križišča Bleiweisova cesta in Rimske ceste naj se določi v obliki izjavnega prometa v mestnem okolju je neobhodno potrebno, da se sedanja pešpot, ki vodi od križišča Resljeve ceste in Cesta na južno železnicu mimo železniških skališč in Ažmanove hiše do Vojniške ulice, razširi v cesto in podaljša severno od Kralja Petra vojašnice do Martino-ve ceste.

Za križišča Bleiweisova cesta in Rimske ceste naj se določi v obliki izjavnega prometa v mestnem okolju je neobhodno potrebno, da se sedanja pešpot, ki vodi od križišča Resljeve ceste in Cesta na južno železnicu mimo železniških skališč in Ažmanove hiše do Vojniške ulice, razširi v cesto in podaljša severno od Kralja Petra vojašnice do Martino-ve ceste.

GOSPODARSKI POLOŽAJ EVROPE IN AMERIKA. — London, 4. jan. Reuterjev urad javlja iz Washingtona: Predsednik Harding in njegov ministri so se dve uri posvetovali o gospodarskem položaju v Evropi. Uradno se sporoča, da ni bil storjen noben sklep glede politike Amerike v vprašanju evropske konference. Evropske velesile doslej še niso poslale predsedniku Hardingu nobenega oficijelnega ali poloficijelnega predloga glede udeležbe.

Gospodarske vesti.

REPETO NARODNEGLEDA-LISCA V LJUBLJANI.
Drama.

Izpred sodišča.

Radi žaljenja Veličanstva — oproščen. Poročajo nam iz Maribora: Pred mariborskim kazenskim sonatom se je prvi dan po novem letu zgodil prvi slučaj, da je bil žaljenja Veličanstva, domovine in ustave obdolžen obtoženec oproščen, ker se je poslužil zdaj najbolj modernega in uspešnega sredstva — pjanosti. Slučaj, ki je svojstva — to je bilo skoravno pred enim letom (dne 9. januarja) zelo razburjal Maribor, je na kratko povedan tale: V gostilni pri Lovskemu domu nad Tremi ribniki, je tistega večera družba Slovencev v Nemčev. Že blizu odhoda iz gostilne so se stali v kuhinji in razgovarjali o politiki. Razgovor se je zasukal tudi na vojaško službovanje v Avstriji in Jugoslaviji. Dva brata Slovence sta se pri tem izrazila, da je avstrijskega carja, ki nam je povzročil toliko gorja,

vrag vzel. Na to je takoj reagiral mizar Konrad Gselman iz Krčevine, ki je še preje v razgovoru kazal praočito svoje simpatije za bivšo Avstrijo. Izustil je besede: saj bo vrag vzel tudi tega, ki zdaj regira. Nato je zunaj nastal pretep. Slovenci so čakali na nekega tovarša, za njimi dospel Nemci oziroma družba, ki je bolj simpatizirala z bivšo Avstrijo, pa misleč, da jih hčanje Slovenci napasti, so oni Slovence napadli. Pretep se je končal z razbitimi udi na obe straneh. Slovenci sta še tisto noč dogodek javili policiji. Prijava je romala nam neznana pota in kakor rečeno, je rodila še le zdaj po pretetu enega leta glavno razpravo, pri kateri je bil obtoženec popolnoma oproščen. Državni pravnik je takoj privabil vzklic. Dvomimo, da je takša praksa ravno v Mariboru na svojem mestu.

Darila.

Z agradbo Sokolskega doma v Cerknici so darovali: Iz Cerknice: Simon Stiplovšek 40 K, Edv. Pogačnik 400 K, Anton Zelenik 1363 K 20 v, Matija Werli 400 K, dr. Josip Červený 404 K, Popa Mele 8 K, Fr. Homovec 32 K, Ivan Mošojevec 52 K, Milan Kranjčar 40 K, Toni Mele 40 K. Iz Gradiškega: Jožica Bižal 52 K, Rudolf Žnidarsič 176 K, Josip Kobel 100 K, Ivan Škrlič, Dol, vas, 80 K, Franc Ošaben, Martinjak, 12 K, Rudolf Ferjančič, Rakuc, 40 K, Franc Altenreiter, Kočevo, 400 K, Jakob Krašovec, Miljanov vrh, 400 K, Stanko Arko, Rakuc, 400 K, Janko Boldin, Zagreb, 100 K, Anton Kranjčar, Begunje, 32 K, Henrik Černy, Rakuc, 72 K, Alojzij Komar, Rakuc, 400 K, Ivan Srimšek, Skoplje, 2000 K. Nabrali so: I. Fajdiga v Ameriki 600 K, Janko Šežan 162 K, Franc Turšič 28 K in St. Ribnikar 670

kron. V nabiralniku: pri Francu Horoviču 700 K 06 v, Antonu Werli 20 K in Francu Zagorjanu 88 K 14 v.

Raznoterost.

Kako so živel in umrli veliki poslanci. V 271. številki »Slov. Naroda« z dne 1. dec. t. i. berem pod rubriko »Razno« in gorenjim naslovom: »Angleški pesnik Chatterton se je v bedi zastrupil z arzenikom. V H. Murgerovih »Scènes de la vie des bohémiens«, ki so znane tudi izven pariškega Quartier latin, se bere v prevodu »Zigeunerleben«. Reclamova Izdaja 1535—1535 zv. pod opombami prevajalca Roberta Habasa sledi: »Tomaž Chatterton, rojen 20. novembra 1752 kot sin učitelja, že po očetovi smrti, je obival 1768 v nekem bristolskem časopisu neko baile 100 let staro pismo s podpisom Dunheilicus Bristolensis, ki je prizvočilo načelno pozornost. To pismo je bilo genialno ponarejeno od šestnajstletnega dečka, ki je bil takrat pisan pri nemem notarju, kjer je moral spati s službenikom.«

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Ivan Podržaj.

6 voz gnoja

se prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 96

Za popoldanske ure

se priporoča uradnik. Ponudbe pod »Uradnik 97« na upravnštvo Slovenskega Naroda. 97

Moderna vila

z 10 sobami in vromi se prodaja. Bohinjska Bistrica 146. 80

Veliki prekajevalniški stroji

Izdelek Friedrich & Haag, za pogon na silo itd., mešalni, drobljeni stroji (Wolf), stiskalnica za ocvirke, krožna žaga, mlín in dr. za prav. dobro ohranjen, na prodaj za avstr. K 2.100.000. Ponudbe pod »Für Grossbetrieb 2052« na Grava, Graz, Stempferg. 8. 119

Pripravni prostori

se lšejo v mestu ali ob periferiji za laboratorij ali delavnico. Ponudbe pod »Delavnica 110« na upravo Slov. Naroda. 110

Inserirajte v Slov. Narodu!

Iste se

kompanjon

z večjim kapitalom za dobro vpeljano že obstoječe podjetje. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »Podjetje/94«. 94

Zahvala.

Ker se nam je nemogoče zahvaliti vsakemu pojedinemu za izraženo sočutje ob priliki težke izgube ljubega soprega in skrbnega očeta, izrekamo na ta način najsršnješo zahvalo: č. g. župniku, ki je pripraval težko bolnega na zadnjo pot, g. zdravniku, ki mu je požrtvovalno lajšal trpljenje, vsem našim sosedom, ki so nas podpirali s svetom in dejanjem, tukajšnji in srednjevaški požarni brambi, pevcem, vsem bistriškemu uradništvu in vsem ostalim, ki so spremilevali pokojnika na zadnji poti.

Bohinjska Bistrica, dne 3. januarja 1922.

Žaljuči rodbini Bevc - Miani.

Za vedno nas je zapustila naša blaga, zlata matka, stara mamica, skrbna soprega, teta, gospa

Marija Vivoda roj. Badiura

in nas ostavila v bridi, neutolazljivi boli same. Pogreb nepozabno se vrši iz hiše žalosti, Dolenska cesta 57, 48, dne 6. t. m. ob pol 4. popoldne na pokopališče v Rudniku.

LJUBLJANA, dne 4. januarja 1922.

Žaljuči ostali.

Spalna zofa

dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe g. Pavlič, Stari trg 17, II. 113

Deklica

ne izpod 15 let se sprejme v trgovino z mešanim blagom takoj. P.ijave na Ford, Njebiš, Kranj. 92

2 pletilna stroja

št. 7 in št. 10 se predaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 84

Mesečno sobo

event. s hrano išče uradnik. Ponudbe pod »Državni 95« na upravnštvo Slov. Naroda. 95

Poštena postrežnica

za pospravljanje stanovanj dopolnite z dobro plačo se takoj sprejme. Vpraša se: Bleiweisova cesta 4, I. 114

Državna uradnica

ki ima veselje do trgovine in industrije, želi primerne dela za popoldanske ure proti malim nagradam ali brezplačno. Ponudbe pod »Vestna 103« na upravo Slov. Naroda. 103

Hotel - restavrant

in kavarna v enem najpričujnejših letovišč in zimskih športnih krajev na Gorenjskem se da v zakup. Pisma na G. Philipp, Ljubljana, Šiška, Knežova ulica 235 a. 90

Potrebujem 5 do 6000 strešnikov

(cementne zarezne opeke). Ponudbe z vzorc in navedbo cene postavljeno Novemesto na: Strela, androniški biro, Novo mesto. 116

Potrebujem

5 do 6000 strešnikov

(cementne zarezne opeke).

Mesečno sobo

išče čokki profesor. Ponudbe pod »Profesor 99« na upravo Slov. Nar. 99

Mesečno sobo išče

zelo soliden in miren uradnik samec. Ponudbe pod »Samec 100« na upravo Slov. Naroda. 100

Kupim bišo, vilo v Ljubljani

eno ali dvodružinsko, z vrtom ali brez event, tudi na periferiji. Ponudbe z navedbo cene pod »Hiša — vila 102« na upravo Slov. Naroda. 102

Mesečno sobo

event. s hrano išče uradnik. Ponudbe pod »Državni 95« na upravnštvo Slov. Naroda. 95

Poštena postrežnica

tudi nerabne kupuje po najvišji ceni. Kas. Franc, Židovska ulica 5, Ljubljana. 101

Državna uradnica

ki ima veselje do trgovine in industrije, želi primerne dela za popoldanske ure proti malim nagradam ali brezplačno. Ponudbe pod »Dežela 25« na upravnštvo Slov. Naroda. 25

Na stanovanje in hrano

sprejmem takoj gospoda. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 86

V popolno oskrbo

sprejeme boljša družina dve dijeklini nižjih razredov. Ponudbe pod »Popolna oskrba 85« na upravnštvo Slov. Naroda. 85

Kupi se vila

v Ljubljani, kjer je stanovanje takoj uporabljivo. Ponudbe pod »K. R. 104« na upravo Slov. Naroda. 104

Proda se

ca 5000 m² zemljišča z obstoječo pritlično stanovanjsko hišo v velikosti 280 m² storis, tik ob žel. tiru držav. kolodvora v Ljubljani, zelo pripravno za kdo podjetje ali skladiste. Poizve se: Vodmatki trg 7. 93

Dobro izurjene

vlagalke :

sprejemo litografski zavod

ČEMAŽAR & DRUG, Ljubljana, Cesta na južno Želez. 118

Slike z naše rivijere.

Spisal Ivan Podržaj.

Cena 3 dinarje.

Dobiva se v »Narodni knjigarni« in drugod.

Mesečno sobo

iščem za takoj. — Ponudbe pod »Nujno 105« na upravo Slov. Naroda.

Tri pečarske pomočnike

za zunanje in notranje delo išče pečarska tirkva Bratja Kovačić Karlovac (Hrvatsko). 117

ZAČETNICA

zmožna tudi strojopravlja, gospodarstvo samoučni. Nastopi lahko takoj. Ponudbe pod »Pridnost 81« na upravnštvo Slov. Naroda. 81

Iščem službe

hlebakega nadzornika. Ponudbe pod »Nadzornik 73« na upravo Slov. Naroda. 73

Petrolejske vrte

kupimo v vsaki množini. Plačamo zatoj z dvema vremena po 80 K, dostavno nujno v postavja v Sloveniji. Hrovat & Komp., Ljubljana, Vegova ulica 6

Iščem skladitnika (magacineria)

Plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe z izpravek na se nujno. Slijevo na moj naslov: Vilko Berdžaj, trgovina s špecerijskim blagom, Mariator. Služba se lahko takoj nastopi. 79

Iščem stanovanje:

sobo in kuhinjo. Ponudbe pod »Ta-kol 65« na upravo Slov. Naroda. 65

Tovorni avto

v dobrem stanju 40 HP se cena proda. Ogleda se pri Lavrentič & Co, Dunajska 47. 54

Stavbna parcela

v mestu ali na periferiji mesta se kupi. Ponudbe na poštni predal 112, Ljubljana. 53

Profesorica »Glasb. Matice«

želi privatno poučevati klavir. Mlaže učence in začetnike poučuje po najnovejši metod. Ponudbe pod »1—3 po-poldan 47« na upravo Sl. Naroda. 47

Meblovino sobo

išče gospodinjona event s hrano. Ponudbe pod »Soba«, poštno ležeče Ljubljana. 33

Ženitna ponudba.

Gospod, 45 let star, višji uradnik, potenčega značaja, želi za skupno uživanje naravnih lepot in duševno razvedrilo znamenja z domo istih nazorov in blagega srca. Le n

DOBIVA SE OPET SVAGDJE.
GLAVNO SKLADIŠTE I GENERALNO ZASTUPSTVO ZA CIJELU JUGOSLAVIJU
JUGOPHARMACIA
ZAGREB, PRILAZ BR. 12.

VELIK POŽAR

uniči vse brez gasilnega orodja
TVRDJI FRAN SAMSA Zagreb
Gunduličeva ulica 28

ima na skladu: vse vrste briggalnic, gasilnih oprav, čelade, pasove, sekire, znamenja, čerlice, delavske oblike iz najboljšega drila, nabavljajo ročne briggalnice, mod. bencinske male in velike, cevi vseh vrst, vodra, vijke in gum, črpalne cevi. Dnevne cene, brez konkurenca.

Novo osnovano
Transportno i odpremničko poduzeće
A. Kuvačić, Bakar
preuzimlje svakovrtnu robu za prevoz i otpremu.
izvršuje vse naloge brzo i tačno.
Izpostava: Stanica Bakar. BiZ.: Kuvačić.

Medić, Rakovc & Zankl

preje A. Zankl sinovi.
Tovarna kemičnih in rudinskih brv ter lakov.
Centrala: Ljubljana. D. z. o. z. Skladišče: Novi Sad.
Brzojav: Merakl, Ljubljana. Telefon: 64.

Emailni lak. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za oblike, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbonil, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to sroko spadajoči predmeti.

,MERAKL'. Lak za pode. ,MERAKL'. linoleum lak za pode. ,MERAKL'. Emajlini lak. ,MERAKL' Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Svež

kvasec

(drože)

Izvrstne moći razpečili dnevno na glasovitev
za tvornico Jugoslavijo.

Tvornica žeste i pjenice

prije

Makso Mayer, dioničarsko društvo, Savski Marof.

Kupi se

ležačna oprema za jedilnico in otroški voziček. Na nov pove upravljalno Slov. Naroda. 67. 1

ključnična & mestnička

Barborič - Zavišan

L'ubljana, Mostal trg 7. preprosno vodno v preoblikovanje klobuke za dame in gospode.

Poceni za proda vila na Bledu.

Hita je dvonadstropna, ima jeko ugodno lep, velik vrt (gadni in zelenjadrni) ter električno razvite ljavo. Ponudba pod 70% na upravo Slov. Naroda. 70

Porebujemo vsako kolikočno tesanega lesa
5" 3 1/4" 4 1/4" 4 m in več
5" 5 do 8 m — 5" 7, 8, 9, 10 m
6" 9, 10, 11 m.
Deže 13, 20, 25 m/m 4, 5 m. 13—32 cm.
Diski 30 i 40 mm 4—5 m. 30—32 cm itd.
Ponudbe z izvodom za ogrej te ostati
firmi Brada Ivkow, Stator (Bačka). 8742

Diamalt

Pozor, pekarji! DIAMALT® tvornice Husar & Sobotka, Dunaj. S admis v prednosti kakovosti se dobi zopet v avtom zastopnik za Jugov avto Edward Dužačec, Zagreb, Skladišče Strossmayerova ul. 10. 8101

Strojara

za motorni remorker na benzino za Beograd treba Bonko Kell, Zagreb, Hatzova ulica 18. Prednosti imadu mladi strojari, koji su u mornarici služili. 3

Prevlazem tako za stopstvo

bodisi od tovarne ali večje trgovine v Jugosloviji ali inozemstvu. Vstopim tud kot kompanjon z koncesijo. Kdor ima veselje in potreben kapital za trgovino, ima ugodno priliko, ker sem že dobro vpeljan pri večjih trdkah v Sloveniji, Banatu in Sremu. Ponudbe pod Kompanijom 82% na upravo Slovenskega N. rod. 82

Stavbno podjetje

Al. in Val. Accetto,

Ljubljana, Trnovski pristan 14
zaprte zedne zvezde, prevzema vse ovrsne visoke stavbe, izvršitev nactrov in proračunov, ob avtovem koncesioniranem posredovalniku za nakup in prodajo poslov v zemljishču. 8227

tvorničko skladište papira

nudja uz najjeftinije oljene:

Novinski papir sestavljani vell-kost 58×84 i 6"×95.

Tiskovni papir srednje fini sestavljani vell-kost 63×95.

Kuler papir u četri boje vell-kost 63×95.

Omotni papir u rolama.

Omotni papir u arčima.

Ljepenka,

Listovni papir,

Papirnate vrečice,

Pisači pribor, kao i sve ostale vrsti papira:

ST. KUGLI, (L. Miller) Zagreb.

Z pospodični

za vsejmeta na stanovanje in hranje. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 78

Ruski slikar

ki poveča s fotograficne slike (a svitnikom) pro i cenjen in narod. I. Cena po dogovoru. Naslov: Hotel Lloyd, sobstev. 28. 64

Prvorsrednico domočnico

za Jope in oblike sprejme ob dobi plasti Zdenka Redić, Gradč 9b.

Učiteljica

prevzame monik vseh dolih predmetov ter tudi nemščine. Ponudba pod Učiteljica 50% na upravo Slovenskega Naroda. 10

Enonadstropna hiša

v prometu m kraju, napravljena za trgovina ali z vsejdelno trgovino, se kupi ali v zameno v najem. Ponudbe pod Kupnine do K 60.000—37% na upravo Slov. Naroda. 3

Rofa

najmodernejši in najcenejši pisalni stroj za vrnjeno traku, za piserne, bankarske in vseki podjetje. Importno in eksportno podjetje Inž. R. Peđlin, Maribor. arčnica: F. SEVER, Ljubljana, Trnovska ul. 2. 960

Provizijskega zastopnika

za vso Kranjsko išče renomirana hrvatska veležgalica in veletrgovina z žganjem. Ponudbe pod "Velepecara III./O b" na INTER-REKLAM d. d., Zagreb, Ilica br. 21.

35

Stavbeni mojster

(Sloven) z obratnim kapitalom išče soudeležbe pri dobro idoči družbi za viseke stavbe ali pa pomaga ustanoviti na dobrem kraju stavbeno podjetje, ozir. ga prevzame. Udeleži se tudi pri kaki zagaji, lesni trgovini, industrijskem ali trgovskem podjetju. Nemško pisane ponudbe prosi pod "AZ" na an. zav. Draga Beseljak & drug, L'ubljana, Šodna ul. 5. 9300

Razpis.

V pisarni uprave dravske artillerijske radionice v Ljubljani se bo vršila dne 25. januarja 1922 počenši ob 8 uri ponovna l'ava ustvarja dražba za proda 12 avtomobilov. Vsak avtomobil se proda posamezno najpovoljnjejšemu kupcu.

Pogoji za to dražbo so razvidni vsak dan med uradnimi urami pri upravi dravske artillerijske radionice.

Vsa licitanci položi pred dražbo kavcijo i.s.:

a.) Podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 5% od označene početne vrednosti za vsak avtomobil in

b.) Inozemci 10% od označene početne vrednosti za vsak avtomobil.

Kavcje onih licitancov, ki so izlicitirali posamezne avtomobile, se zadržijo do končane dražbe, ostalim pa se takoj vrnejo.

Pozivajo se vsi interesenti, da prisostvujejo tej dražbi.

Iz pisanje Komande dravske divizijske oblasti I. Br. 5167 v Ljubljani.

Najboljša, najtrajnejša in najsigurnejša

embalaža

je oni ovojni material, ki nudi največje prednosti vsem streljam, ki razpoljujo ali s pošto ali s železnico.

Valovita lepenka

(Wellpappe)

je v uporabi najcenejša embalaža, proži največjo varnost proti lomu steklenega blaga, steklenic, jajec in vsega drugega lahko zlomljivega blaga.

Valovita lepenka lažja od vseh druge embalaže, prišteje torej mnogo poštnih stroškov. — Valovita lepenka, se da zavijati, živila je, trajna in odporna, ne krši se torej ob transportu tako lahko kakor tanki leseni zaborji.

Dolina dobaviteljja združenih avstrijskih tvornic valovite lepenke za državo SHS.

Nadalje Vam dobavljamo iz mnogobrojnih s stroji izvrstno opremljenih oddelkov naše

tvornice kartonaž

vse v obzir prihajačo embalaže od lepenke in papirja.

Vse naše proizvode Vam dobavljamo po volji brez tiska ali tiskano v knjigotisku, kamenotisku, enobarvno ali mnogobarvno, v najsolidnejši, najboljši in najokusnejši izvedbi, kakor se proizvajajo že 24 let pri naši tvrdki:

Kromolitografska tvornica

Rožankowski i drug d. d.

Zagreb, Savska cesta br. 27—29.

Ustanovljeno leta 1898.

Telefon št. 4—80.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Brzjavni naslov: "Banka", Ljubljana.

Delniška glavnica
K 50,000.000.

Rezervni zakladi
K 45,000.000